

Curenți

(1980)

Aveam șapte ani când am plecat cu familia în vacanță în sudul Franței. Tatăl meu, Stéphane Moreau, provenea din Berdillac, un sat de lângă Montpellier. O mie opt sute de locuitori, o brutărie, o braserie, două podgorii, o tâmplărie și o echipă de fotbal. Plecaserăm în vizită la bunică-mea, care în ultimii ani nu mai părăsise satul.

Tata purta o geacă de piele veche, cafenie și ținea pipa în colțul gurii, ca de fiecare dată când porneam la drum lung. Mama, care moșăise mai tot drumul, a pus o casetă cu Beatles și apoi s-a întors spre mine.

— Pentru tine, Jules.

„Paperback Writer“, piesa mea preferată pe atunci. Stăteam în spatele ei și am început să fredonez. Dar muzica a fost acoperită de cearta dintre fratele și sora mea. Soră-mea îl ciupise pe frate-meu de urechi. Martin, sau Marty, cum îi spuneam noi, începu să țipe și li se plânse imediat alor mei.

— Pârâciosule! Liz l-a ciupit din nou de ureche.

Începură să se certe și mai tare, până când mama se întoarse în spate și îi privi. Privirea ei era o adevărată operă de artă. În ea se citea atât înțelegere față de Marty,

Respect care suferea din cauza surorii sale neastâmpărate, cât și față de Liz, care trebuia să suporte un frate atât de energic, dar sugera mai ales că cearta n-avea nici un rost și că, la următoarea benzinărie, copiii cuminiți aveau șansa să primească o înghețată. Marty și Liz încetară imediat să se hârjonească.

— Dar de ce trebuie s-o vizităm pe bunica în fiecare an? a întrebat Marty. De ce nu putem să mergem măcar până în Italia?

— Pentru că așa-i frumos. Și pentru că *mamie* se bucură de fiecare dată când o vizitați, i-a spus tata în franceză fără să-și ia ochii de la drum.

— Nu-i adevărat. Nici măcar nu-i place de noi.

— Și miroase ciudat, a zis Liz. A tapițerie veche.

— Nu, miroase a pivniță mucegăită, a spus frate-meu.

— Să nu vă mai aud că vorbiți așa despre *mamie* a voastră! Tatăl nostru a manevrat mașina într-un sens giratoriu.

Am privit pe geam. În depărtare se vedeau tufe de cimbrisor, garigă și crânguri de stejar pitic. Aerul era mai înmiresmat în sudul Franței și culorile mai vii decât acasă. Mi-am strecurat mâna în buzunar și am început să mă joc cu monedele de franci argintii rămase de anul trecut.

Am ajuns în Berdillac spre seară. Privind în urmă, îmi dau seama că obișnuiam să-mi imaginez satul ca pe un moșneag morocănos, dar în definitiv simpatic, ce moțăia toată ziua. Casele de aici erau construite din calcar, la fel ca în majoritatea localităților din Languedoc, și aveau jaluzele simple și acoperișuri din țigle cărămizii, spălăcite, scăldate în lumina blândă a soarelui.

Pietrișul scârțâi sub roți când break-ul nostru se opri în fața casei, la capătul străzii Le Goff. Clădirea emana

Respectiva ceva sinistru, fațada fusese năpădită de iederă și acoperișul părea dărăpănat. Mirosea a vremuri demult apuse.

Tata coborî primul din mașină și o luă spre ușă cu pași sprinteni. Cred că se afla în „floarea vârstei“, cum s-ar spune. La treizeci și ceva de ani încă nu-și pierduse părul negru și des și îi aborda pe toți cu o politețe amiabilă. Îl vedeam deseori înconjurat de colegi și de vecini, care îl ascultau hipnotizați de fiecare dată când le vorbea. Secretul lui era vocea: blândă, nici prea gravă, nici prea înaltă, cu un accent franțuzesc slab, capabil să-i prindă pe ascultătorii lui asemeni unui lasou invizibil, cu care-i trăgea încet spre el. Era un revizor extrem de apreciat, dar pentru el, familia era singurul lucru care conta cu adevărat. Ne gătea în fiecare duminică, găsea mereu timp pentru noi, copiii, și, cu zâmbetul său tineresc, părea un optimist incurabil. Mai târziu însă, când m-am uitat la pozele lui, mi-am dat seama că ceva nu e în regulă încă de pe atunci. O scânteie de durere lucea în ei. Ochii lui. Păreau să exprime o urmă de durere, poate chiar și teamă.

Bunica se ivi în cadrul ușii. Avea gura strâmbă și se uita pieziș la fiul ei. De parcă i-ar fi fost jenă. Se îmbrățișară.

Noi, copiii, urmăream scena din mașină. Din câte știam, bunica fusese o înotătoare excelentă în tinerețe, fiind iubită de întreg satul. Trebuie să fi fost în urmă cu o sută de ani. Acum avea brațe fragile și un corp zbârcit de țestoasă și nu mai părea să suporte deloc gălăgia nepoților ei. Ne era frică de ea și de casa amenajată sărăcăcios, cu tapetul ei demodat și paturile de fier. Nu înțelegeam de ce voia tata să vină aici în fiecare vară. „Ca și când ar fi simțit nevoia să se întoarcă în locul unde a suferit umilința cea mai mare, an de an“, spusese la un moment dat Marty.

Respect pe Dar îmi mai amintesc și altceva. Aroma cafelei dimineața. Razele soarelui pe dalele de pardoseală ale salonului. Zângănitul discret din bucătărie, când fratele și sora mea aranjau tacâmurile pentru micul dejun. Tatăl meu adâncit în ziarul lui, mama făcând planuri pentru ziua respectivă. Apoi explorări prin peșteri, plimbări cu bicicleta sau o partidă de *pétanque* în parc.

La sfârșit de august, în fine, sărbătoarea anuală a vinului, organizată în Berdillac. Seara cânta fanfara, casele erau decorate cu lampioane și ghirlande, iar mirosul de grătar se simțea pe fiecare stradă. Eu, fratele și sora mea stăteam pe scările mari din fața primăriei și ne uitam la adulții care dansau în piațeta satului. Țineam în mână aparatul foto pe care mi-l încredințase tata. Un Mamiya, un aparat greu și scump; mi se dăduse misiunea să fac câteva poze cu petrecerea. Era o adevărată onoare căci, în mod normal, tata nu lăsa pe nimeni să umble cu aparatul lui. Am făcut câteva poze, extrem de mândru, în timp ce el o conducea pe mama spre ringul de dans, cu mișcări elegante.

— Tata e un dansator bun, spuse Liz pe un ton de expertă.

Soră-mea avea unsprezece ani și era o fată dezvoltată, cu bucle blonde. Căpătase încă de pe atunci „microbul teatrului“, cum îl numeam eu și fratele meu. Se purta de parcă s-ar fi aflat tot timpul pe scenă. Radia ca și când ar fi fost înconjurată de reflectoare și vorbea atât de tare și de răspicat, încât o auzeau fără probleme chiar și cei din rândurile din spate. De față cu străinii se purta ca un mic adult, deși adevărul e că abia depășise faza de prințesică. Desena și cânta și îi plăcea să se joace afară cu copiii vecinilor, uneori nu făcea duș cu zilele și zicea că vrea să

Respect se facă inventatoare; altelei visa că e elf și dădea impresia că în capul ei se petreceau mii de lucruri simultan.

Pe vremea aceea, majoritatea fetelor râdeau de ea. O vedeam deseori pe mama stând în camera ei și vorbindu-i pe un ton liniștitor când colegile ei o supărau sau îi ascundeau ghiozdanul. După aceea mi se dădea și mie voie să intru în camera ei. Liz mă strângea sălbatic în brațe, eu îi simțeam respirația fierbinte pe piele, apoi îmi povestea din nou ce îi povestise și mamei noastre, poate chiar mai mult. O iubeam nespus de mult pe soră-mea și asta nu s-a schimbat nici atunci când, după mulți ani, m-a lăsat baltă.

*

Trecuse de miezul nopții, dar satul era încă învăluit într-o ceață umedă. Bărbații și femeile care încă se aflau pe ringul de dans – inclusiv părinții noștri – își schimbau partenerul de dans după fiecare melodie. Am mai făcut o poză, cu toate că abia mai reușeam să țin aparatul.

— Ia dă-mi-l mie, spuse frate-meu.

— Nu, tata mi l-a dat mie. A zis să am grijă de el.

— Numai puțin, să fac o poză. Că tu oricum habar nu ai. Marty mi-a smuls aparatul din mână.

— Nu fi nasol, spuse Liz. N-ai văzut cum s-a bucurat că i l-a dat?

— Da, dar face niște poze de căcat, habar n-are ce-i aia expunere.

— Da, ce să spun, tu care le știi pe toate. De-aia n-ai nici un prieten.

Marty făcu câteva poze. Era copilul mijlociu al familiei. În vârstă de zece ani, ochelarist, cu fața palidă și trăsături

Respectu-nimic ieșite din comun. În timp ce eu și Liz semănam vizibil cu părinții noștri, el nu părea să aibă nimic în comun cu ei. Marty părea să fi aterizat de nicăieri, ca un extraterestru care se infiltrase în viețile noastre. Nu-mi plăcea deloc de el. În filmele pe care le văzusem, frații mai mari erau mereu ca niște eroi care făceau totul pentru frații și surorile lor mai mici. Dar fratele meu era un lup singuratic, stătea toată ziua în camera lui și se juca cu colonia lui de furnici sau analiza probe de sânge recoltate de la salamandre sau șoareci disecați – rezerva lui de animăluțe moarte părea inepuizabilă. Liz îl categorisise de curând drept un „freak scârbos“ și avea perfectă dreptate.

Din vacanțele noastre petrecute în Franța nu mi-au mai rămas decât frânturi, în afara incidentului dramatic de la sfârșit. Dar îmi amintesc foarte bine cum ne uitam cu Liz și cu Marty la copiii francezi care, la petrecere, jucau fotbal în piațeta din sat și cât de străini ne simțeam. Eram născuți la München toți trei și ne simțeam germani. În afară de câteva feluri de mâncare mai speciale, în familia noastră nu exista nimic care să ne amintească de rădăcinile franțuzești. Cu toate că părinții noștri se cunoscuseră la Montpellier. Tatăl meu s-a mutat acolo după ce a terminat școala, pentru că a vrut să scape de ai lui. Mama s-a mutat pentru că îi plăcea foarte mult Franța. (Și pentru că voia să scape de ai ei.) Dacă se întâmpla cumva să ne povestească ceva despre perioada aceea, se limitau la serile în care se duceau la cinema, sau la dățile când mama cânta la chitară, la prima lor întâlnire, la o petrecere de studenți dată de un prieten comun, sau la mutarea lor la München – când mama era deja gravidă. După poveștile astea, mereu am avut impresia că îi cunoaștem. Dar mai târziu, după dispariția